

Forradalmi múltunk meghecsülése

Írta: Győri Imre

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt, tevékenysége során mindenkor nagy figyelmet fordított a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom résztvevőinek — ma már többnyire veterán harcosoknak — megbecsülésére. Figyelemmel kísérve életútjukat, orvosolta az őket ért sérelmeket, ügyüket helyén kezelte és helyén kezeli napjainkban is. Úgy tekintik őket, mint pártunk, a kommunisták nagy családjának megbecsülendő értékeit.

Pártunk Központi Bizottságának javaslatára, az Elnöki Tanács a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő képviselőinek megbecsülésére alapította a *Szocialista Hazáért Érdemrend* elnevezésű kitüntetést. Ebben kifejezésre jut, hogy a dolgozó nép állama is nagy tiszteletben és fozokozott politikai, anyagi és erkölcsi megbecsülésben részesíti azokat az elvtársakat, akik oly sokat tettek azért, hogy hazánkban a dolgozó nép kerüljön hatalomra, és hogy ma valóban a felszabadult nép, a volt kizsákmányoltak, kizsákmányolók nélkül szocialista hazáját építheti. E kitüntetés adományozásával — ami fokozott politikai, anyagi és erkölcsi megbecsüléssel jár — most már nem csupán a párt, hanem a dolgozó nép állama is lerója hálóját veteránjai iránt. Ez befejező aktusa annak a folyamatnak, amellyel pártunk végképp megszüntet egy korábbi elmaradást. Ha ezt nem tesszük, nagymértékben szegényítettük volna forradalmi mozgalmunkat.

Megyéinkben 201 elvtársnak adományozott kitüntetést az Elnöki Tanács. Ebben a számban kifejezésre jut, hogy a forradalmi mozgalom milyen sok forrása csörgedezett itt Csongrád — és a korábbi Csanád megye — vidékén, és a forradalmi mozgalom mennyi szála futott össze Szegeden.

Valóban. Hazánk e vidékén melyek a forradalmi mozgalmak gyökerei. A viharosok megyéiben a magyar társadalom ellentmondásai a kapitalista viszonyok, körülmények között talán még élesebben kerültek felszínre, mint másfelé. A forradalmi mozgalom előzményeit az agrárproletárok és szegényparasztok agrárszocialista mozgalma jelentette. A nagymérvű földnélküliség, a mérhetetlen kizsákmányolás, a munkalehetőségek szűk volta forradalmasítólag hatott a népre. Az ipar viszonylag későn kezdett térni hódítani, nem volt nagy kiterjedésű, de az ipari proletariátus forradalmi volt. Gyorsan terjedt körükben a marxista gondolat. Egyre-másra jöttek létre szakmai szervezetek, és ezek mind élesebb és harcosabb fellépései már a tudatos osztályharc mutatói. E harcok közül is kiemelkedik a szegedi textil munkások 1905-ös nagyszabású megmozdulása, amikor az eredménnyel zárult sztrájk szervezői már az üzemek szocialdemokrata munkásai voltak. De a szocialista szervezkedés kiterjedt a falvakra is. Ezt jelzik a falusi aratósztrájkok és kubikosmozgalmak. Ezek a harcok a szabadszabadság éveiben iskolái voltak a dolgozók osztályharcainak, és szemléltető mutatók a tömegeknek a tudatosság és szervezethezesség erejét, jelentőségét.

Mint ahogy az egész magyar munkásmozgalomban, úgy itt Csongrád megye munkásmozgalmában is, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom idézett elő fordulatot. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom eszméi a megye demokratikus közéletében, politikai életében gyorsan diadalmasodtak. Hatására a baloldali erők eljutottak ahhoz a felismeréshez, hogy a háború céltalan és értelmetlen, és a háborúból kivezető utat a köztársaság, a munkáshatalom létrehozása jelentheti. A köztársasági és demokratikus erők balra toltak. Lenini szervezési elveken épült párt jött létre, amely képes volt a forradalmi marxista-leninista eszme gyakorlati alkalmazására. A megyében is 1918. végén megalakultak a *Kommunisták Magyarországi Pártjának helyi szervezetei*. A Magyar Tanácsköztársaság, amely 133 napig állt fenn, a mi vidékünkön az imperialista túlerő és a jobboldali árulás miatt már az első hetek után elbukott. Ez azt jelentette, hogy a *kommunisták üldözése itt még korábban kezdődött, mint az ország más részeiben*. Az üldöztetés, a Horthy-fasiszta terror, a börtön akadályozta, de nem tudta megörni a megyében sem a munkásmozgalmat, a kommunista mozgalmat.

Jelképezi a most kitüntetett 201 elvtárs azt is, hogy a Horthy-fasizmus évei sem tudták megtörni a munkásság forradalmi mozgalmat. Sokakat ugyan visszahúzódsra kényszerített a terror, akadtak, akik el-tántorodtak, de a *legjobbák folytatták a harcot a Horthy-korszakban is*. Semmiféle propaganda és demagogia nem ölte ki a forradalmi hagyományokat. *Elénken élt 1919 emléke*. A hősi küzdelemben is legki-

emelkedőbbek voltak azok, akik föld alá kényszerítve, az illegális kommunista pártban tevékenykedtek. 1919 után azonban az elvtársak egy része a szakszervezetben talált új mozgalmi otthonra, más részük a Szocialdemokrata Párt balszárnyán tevékenykedett. Sokan voltak, akik a terror miatt emigráltak és akadtak, akik Európa más térségeiben találtak meg a lehetőséget: harcolni a fasizmussal szemben. S a harc közben nemcsak a régió folytatott forradalmi tevékenységüket, hanem új erők kapcsolódtak be, olyanok, akik a szabad, független, demokratikus Magyarország megteremtésében hittek.

Az 1920-as évek végén, az 1930-as évek elején a néptömegek elégedetlensége, a mezőgazdasági proletárok elkeseredése növekedett megyénkben is, és újult erővel indult meg a szervezkedés nemcsak az üzemekben, de a földeken is. A munkások mellett a megye osztálystruktúrája következtében jelentős radikális erőt képviselt a kubikosok és a kisparasztok harca a tőkés, feudális nagybirtokokkal szemben.

A kommunisták tevékenységét mutatta az 1930-as megmozdulás, amikor a Tisza-parti vízszelken a kommunisták tanácskozást szerveztek hazai feladataik egyeztetésére. A rendőrség azonban erről tudomást szerzett, és összesen 24 kommunistát vett őrizetbe, 15 elvtársat börtönbüntetésre sújtott. A kommunisták befolyását mutatták a szakmai szervezetekben lefolytatott *béharok és sztrájkok*. A választási csaták, az építőmunkások megmozdulása, a Vörös Segély megannyi formája a harcoknak, amelyben a legális és illegális munkát sikeresen kapcsolták egybe.

Ezekben a mozgalmakban vettek részt a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom most kitüntetett kiemelkedő harcosai. A felszabadulás-kor természetesen jóval többen voltak: 900-ra tehető a számuk. Sokan azóta megyénkbeli más vidékekre kerültek. De sajnos, sokan nem érhették meg a mai napot. A kitüntetés átadásánál tisztelettel hajtottuk meg az emlékezős zászlaját azok előtt is, akik időközben kidőltek a harcokból.

Elvtársaink, akik tegnap az Elnöki Tanács kitüntetésében részesültek, már a felszabadulás előtt tagjai voltak a kommunista pártnak, illetve szoros kapcsolatba kerültek a kommunista mozgalommal, és azóta is töretlenül megőrizték ezt a kapcsolatot, egy percre se tántorodtak el a kommunista eszméktől, a forradalmi mozgalomtól. Soraikban vannak, akik mint hadifoglyok, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom idején Oroszországban voltak, és fegyverrel a kézben harcoltak a világ első proletár hatalmának megvédéséért, és hazatérve — az ott szerzett tapasztalatok alapján — folytatták tevékenységüket. A kitüntetett elvtársak közül 52-en vannak olyanok, akik 1918-ban lettek tagjai a Kommunista Magyarországi Pártjának. Közülük 30-an fegyverrel a kézben mint vöröskatonák, vörösrők harcoltak a külső és belső ellenforradalom ellen. Egyesek a híres 39-es dandár kötelékében küzdöttek a ránk törő burzsoá imperialista csapatok ellen. Sokan ott voltak Csongrád megyéből Szolnokon, amikor támadni kellett, s itt a megye határára, amikor védeni kellett. Ott voltak a szlovák tanácsköztársaság kiáltásáért és megvédéséért harcolók között is. Soraikban vannak, akik Budapesten a munkásezredekben harcoltak. 24 olyan elvtárs kapott most kitüntetést, akik a Tanácsköztársaság idején a városok és falvak dolgozóinak gondjait, bajait intézték, tagjai voltak a helybeli direktóriumnak és részt vettek a tanácskormány törvényeinek megvalósításában, szervezték az ellátást, s vannak akik mint a forradalmi törvényesek tagjai lesújtottak a bűjtogatókra, az ellenforradalmárookra. 12 olyan elvtárs kapott kitüntetést, akik súlyos börtönbüntetést szenvedtek 1919 után a szegedi Csillag börtönben, a váci fegyházban, és többen vannak akik burzsoá román gyűjtőtáborokban szenvedtek. Vannak a kitüntetett elvtársak között olyanok, akik a spanyol fasiszta diktatúra elleni harcban, fegyverrel a kézben vettek részt. A kitüntetettek között 148 olyan harcost üdvözölhetünk, akik a 30-as évek végén, a 40-es évek elején kapcsolódtak be a munkásmozgalomba, előadások tartásával, propagandával, agitációval, a párt röplapjainak, sajtótermékeinek terjesztésével, a nők és az ifjúság között folytatott szervező és nevelő munkájukkal, részben a Szocialdemokrata Pártban és a szakszervezetek keretein belül fejtették ki forradalmi tevékenységüket.

Azok az elvtársak, akik tegnap átvették Szegeden az Elnöki Tanács kitüntetését, a felszabadulás első perceitől kezdve részt vettek az új demokratikus élet megteremtésében. A korábbi nehéz harcokban szerzett tapasztalataikra nagy szükség is volt, hiszen a történelem azt hozta magával, hogy a Szovjetunió felszabadító hadseregei harca nyomában éppen innét, megyénkbeli, Szegedről indulhatott meg a harc, most már szabadon, legális körülmények között, hazánk újjászületéséért. Szinte kivétel nélkül helytálltak az ellenforradalom elleni küzdelemben is, és kivették részüket hazánkban a szocializmus megalapozása nagy munkájából.

Azokat érte méltó társadalmi elismerés és gondoskodás, akik az elnyomatás éveiben az átlagnál jóval többet tettek és adtak új hazánk, új életünk megteremtéséért és azóta is erejükhez és egészségükhöz mérten dolgoznak. Érthető, ha ma minden dolgozó ember, a mai nyugodt, gazdagabb élet minden építője hálás ezért. Méltó megbecsüléseket nemcsak a mostani kitüntetés példázta, hanem az is, hogy az elvtársak nagy többsége jelenleg is részese a mai forradalmi, társadalmi mozgalomnak. A jelenlévő elvtársak közül vezető tisztségben dolgozik 36 elvtárs. Nyugdíjas 142 elvtárs, fizikai munkakörben dolgozik jelenleg is 22 elvtárs. Megyei pártbizottsági, járási és alapszervezeti választott tisztséget visel 78 elvtárs. Országgyűlési képviselő, megyei, járási, városi, községi tanácstagként dolgozik 20 elvtárs. A szakszervezetek választott testületeiben tevékenykedik 25 elvtárs. A népfrentbizottságban, földművelésügyi szervezetben, népi ellenőrzési bizottságokban, az MHS-nél, nőtanácsnál dolgozik 24 elvtárs. Egyszerű vagy többszöri kitüntetésre van 123 elvtársnak.

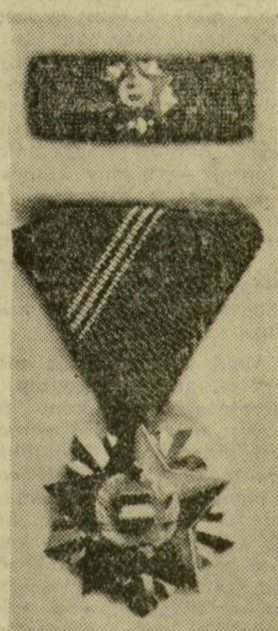
Felhívni kívánom külön is a figyelmet arra, hogy elvtársainkat fokozott megbecsülésben részesítsék a jövőben is a járási város pártbizottságok és alapszervezetek, amelyeknek gondjaira lesznek bízva. Viseljük szívünkön gondjaikat és építsenek gazdag élettapasztalataikra. Gyűjtsék össze az osztályharc történelmi tényeit, tapasztalatait addig, amíg nem késő, hiszen az élet vastörvénye kérélnelhetetlen, és mind kevesebb azoknak a száma, akik élőszóval mondhatják el a munkásság, az agrárproletariátus, a dolgozók harcairól a résztvevő véleményét. Ifjúságunk számára történelem a forradalom, az új hazáért folyó harc történelme ez. Részükre is örökítsük meg e nagyon szép múltat. Jól jegyezzük meg mindannyian: a múlt megérteni, a jövőt építeni és jól szolgálni, a jövőbe utat törni a forradalmi múlt megbecsülése nélkül nem lehet.

A veterán elvtársaktól is azt kérjük: tartsanak lépést a jelen és a jövő fejlődésével. Mindannyiunknak sok dolgot kell reálisabban — pontosabban: reálisan — szemlélni. Sok illúzióval le kell számolni. Új viszonyok, új feltételek között a ma követelményeit jól értve tudják csak igazán hasznosítani életbölcösségeiket, tapasztalataikat a veterán elvtársak. A harc ma sem könnyű. Építőmunkánk belső feltételei jók, de a szocializmus építése bonyolult feladat. Még szövevényesebb, nehezebb a társadalmi haladásért és a békéért folyó harc, a nemzetközi helyzet és a nemzetközi munkásmozgalom. Azt kérjük, hogy a társadalmi fejlődésért érzett forradalmi türelmetlenségük párosuljon forradalmi állhatatossággal és kellő türelemmel ott és akkor, amikor erre szükség van. És azt kérjük, legyenek ott a jövőben is, ahol a dolgozó nép érdekében tettekre van szükség. Erősítsék pártunk immár három nemzedékének — a felszabadulás előtt a pártba belépettek, az 1944-45-ben, a felszabadulás után a kommunista párt tagjává lettek és az 1956-os ellenforradalom után soraikba kapcsolódók — összeforrottságát, pártunk egységét.

Kifejezem e helyről is a megyei pártbizottság nevében a párt, a társadalom hálóját azoknak, akik a legnehezebb időben becsülettel és hűséggel helytálltak és követték a forradalom vörös lobogóját. Kívánom, hogy jó erőben, egészségben még hosszú évekig legyenek ihletői és cselekvő részesei a jelen és a jövő forradalmi harcainak.

A Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettjei

Agócsi Jánosné (Szeged), Almási János (Szeged), dr. Antal László (Szeged), Arany Mária (Hódmezővásárhely), dr. Ágai Dezső (Szeged), Barna Sándor (Csongrád), dr. Barta Lajos (Szeged), Bába István (Szentes), Bálint János (Szeged), Bálint Sándor (Makó), Bálint Sándorné (Makó), özv. Bán Jánosné (Hódmezővásárhely), Bárdos Miklós (Szeged), Bárh János (Szeged), Benke Imre (Hódmezővásárhely), dr. Berkes Pál (Szeged), Biebert Antalné (Szeged), Bimfeld Aliz (Szeged), Bíró Sámuel (Hódmezővásárhely), Bitó Zoltán (Szeged), Bodnár Lajos (Szeged), Bodor Károly (Kiskundorozsma), Bodor Mihály (Kiskundorozsma), Bordás Ernő (Hódmezővásárhely), Bordás Lajos (Hódmezővásárhely), Bordás Lajosné (Hódmezővásárhely), Boros János (Hódmezővásárhely), Boros Jánosné (Hódmezővásárhely), Bozó Sándor (Szentes), Bökönyi János (Szeged), Bunford Mihály (Szeged), Csamangó István (Szeged), Csíkoss Ferenc (Szeged), Csúri Mihály (Szeged), Czékora Károly (Szeged), Darabos Imre (Szentes), özv. Daru Imréné (Hódmezővásárhely), Dauda József (Szeged), özv. Dáni Jánosné (Szeged), Décsi István (Szeged), Diós István (Makó), Diós Sándor (Makó), Diós Sándorné (Makó), Dorogin Marinkó (Magyarcsanak), Dudás Imre (Bordány), Dunai Antal (Szeged), Dunai (Dubec) József (Szeged), Ecsedi Gézáné (Szeged), Engi István (Szeged), Engi István (Szeged, Háló u.), Eperjesi József (Hódmezővásárhely), Farkas István (Szeged, Lenin körút), Farkas István (Szeged), Fábrián Albertné (Szeged), Fodor Pálné (Szeged), Földházi Pál (Hódmezővásárhely), Freiczos Ferencné (Szeged), Fricskó Sándor (Hódmezővásárhely), Fűssy J. László, (Szeged), Galamb János (Makó), Galiba Imre (Szeged), Galotti Ferenc (Szeged), Gladics Gyula (Szeged), Gombai Mihály (Szeged), Grünwald Béla (Szeged), Gucci Ferenc (Mórahalom), Gyapjas János (Szeged), Gyólai István (Szeged), Halász György (Szeged), Hankovszki Dezső (Makó), Háló János (Makó), Heiszig Józsefné (Szeged), Hernádi Ferenc (Szeged), Horváth Antal (Szeged), Horváth János (Szentes), Igaz István (Makó), Igaz Lajos (Makó), Josa Jánosné (Szeged), Juhász János (Hódmezővásárhely), Juhász Márton (Csongrád), Kallós Lajos (Szeged), Kallós Lajosné (Makó), özv. Karácsonyi Ferencné (Hódmezővásárhely), Katona András (Szeged), Kádár Ferenc (Makó), Kántor István (Szentes), Kerkesi Ferenc (Szeged), Kérdő István (Szentes), Kiss Kálmán (Szeged), Kiss Károly (Szeged), Kiss Pál (Szeged), Komáromi Gergely (Kiskundorozsma), Komócsin Antal (Szeged), Komócsin Mihály (Szeged), dr. ifj. Komócsin Mihály (Szeged), Korek József (Szeged), Kormányos Imre (Szeged), Kovács Bálintné (Hódmezővásárhely), Kovács István (Szeged), Kollács József (Szeged), Kovács Sándor (Kiskundorozsma), Körmendi József (Hódmezővásárhely), özv. Kötelei Sándorné (Makó), Kőrösi Ernő (Hódmezővásárhely), Kőrösi Ernőné (Hódmezővásárhely), Kőrösi Imre (Hódmezővásárhely), Krajkó András (Szeged), Krajkó József (Szeged), Lacsán Mihály (Szeged), Lacsán Mihályné (Szeged), Ladvánzki Vencel (Szeged), Lajkó Vilmos (Kiskundorozsma), Lengyel István Já-

nos (Szeged), özv. Lengyel Jánosné (Szeged), Lengyel Mária (Szeged), Lévai Sándor (Hódmezővásárhely), Lihanez Sándor (Makó), Majláth István (Zsombó), Makra János (Röszke), Márta Lajos (Szeged), Márta Mihály (Szentes), Mészáros András (Szentes), Misor Gusztáv (Szeged), Misor Nándor (Szeged), Molnár Imre (Hódmezővásárhely), özv. Molnár Imréné (Hódmezővásárhely), Möricz Béla (Szeged), dr. Möricz F. láné (Szeged), Muladi Mihály (Hódmezővásárhely), Müller Dezső (Szeged), Nagy Pál (Hódmezővásárhely), Nagy Pálné (Hódmezővásárhely), Nagy Péter (Sándorfalva), Németh András (Apátfalva), Németh Arzáné Nagygyörgy Mária (Szeged), Nyitrai Antal (Szeged), Oláh Lajos (Szeged), Oláh Mihály (Hódmezővásárhely), Osztermann Ferenc (Szeged), Ördög Elek (Szeged), Pappi Pál (Mórahalom), Pontyik Pál (Szeged), Pópán Imre (Szeged), Pósa Lajos (Deszk), Pusztai (Pipicz) József (Szeged), Radics Istvánné (Hódmezővásárhely), Rékási László (Szeged), dr. Rozsnyai Mihály (Hódmezővásárhely), Rudas Lászlóné (Szeged), Sajó Gyula (Szeged), Sallai Ferenc (Szeged), Sallai Ferencné (Szeged), Sándor Imre (Földeák), Siket Imre (Makó), Simon Béla (Szeged), id. Simon Lajos (Kiskundorozsma), Solymosi Ferenc (Szeged), Strack Ádám (Szeged), Sulyok József (Makó), Schwartz Lipótné (Szeged), Szabó Jánosné (Makó), K. Szabó Mihály (Makó), Szántó István (Makó), Szász Ferenc (Kiszombor), Szekeres Vincze (Szeged), Széll Sándor (Hódmezővásárhely), Szilágyi Borbála (Makó), Szilágyi István (Kiskundorozsma), Szőnyi Ferenc (Makó), Szűcs József (Makó), Takács András (Kiskundorozsma), Takács Antal (Szentes), Tanács József (Szeged), Téli Lajos (Szentes), Tombác Imre (Szeged), Tóth Ernő (Szeged), Tóth Ernő (Hódmezővásárhely), Tóth Illés (Röszke), Tóth Illésné (Röszke), Török Antal (Szentes), Török János (Szentes), Török Jánoslintné (Hódmezővásárhely), Kovács István (Szeged), Kollács József (Szeged), Urbán László (Szeged), Urbán Rezsőné (Szeged), Vad Jánosné (Hódmezővásárhely), Vad János Kálmán (Hódmezővásárhely), Varga János (Szeged), Varga Lajos (Kiskundorozsma), Varga Lajosné (Kiskundorozsma), Gy. Varga Sándor (Makó), Vas. Antal (Hódmezővásárhely), Vata Antal (Csongrád), Waltner Mihály (Szeged), dr. Zápori Dezső (Szeged), dr. Zápori Dezsőné (Szeged), Zsigmond József (Szeged).